

Verksamhetsberättelse

Donationsverksamheten

Västerås sjukhus, Region Västmanland

2024

Donationsansvarig läkare (DAL)

Kristina Mikulic Engler

Överläkare Anestesi och Intensivvård
Operationskliniken, Västmanlands Sjukhus Västerås
kristina.mikulic.engler@regionvastmanland.se

Donationsansvarig sjuksköterska (DAS)

Annette Henningsson

Intensivvårdssjuksköterska
Regionvästmanland, IVA Västerås
annette.henningsson@regionvastmanland.se

Annette Björkman

Intensivvårdssjuksköterska
Regionvästmanland, IVA Västerås
annette.bjorkman@regionvastmanland.se

Att möjliggöra och främja donation av organ och vävnader är intensivvårdens ansvar.

Donationsansvarig läkare (DAL) och donationsansvariga sjuksköterskor (DAS) har ett skriftligt uppdrag som regleras i föreskrift "Donation och tillvaratagande av organ, vävnader och celler" och "Hantering av mänskliga organ för transplantation" (SOSFS 2009:30, SOSFS 2012:14). Uppdraget omfattar Västerås sjukhus.

Vi fortsätter att utveckla vårt uppdrag som DAL och DAS. Vi har gemensamma avstämningar där vi sätter mål vad vi ska fokusera på den närmaste tiden. Dessa avstämningar sker planerat en dag i månaden och sker fortlöpande hela tiden.

Donationsfrämjande aktiviteter

Donationsansvarig läkare (DAL) och donationsansvariga sjuksköterskor (DAS) ansvarar för att kollegor har en adekvat utbildning gällande donation och att vi följer aktuella lagar och föreskrifter. Vårt mål är att alla som vill, och kan, ska få donera efter döden. Förutom att möjliggöra lyckade transplantationer, läggs vi ett stort fokus på god vård i livets slutskede och ett gott omhändertagande av anhöriga.

- Föreläsning på Mälardalens Universitet för specialistutbildning AN/IVA december 2024.
- Föreläsning Laboriemedicin, Västerås Sjukhus. Oktober 2024

Utbildningar på Operationskliniken

- Rekrytering av nya medlemmar i DCD teamet har pågått under 2023. I januari 2024 ordnade man en omfattande DCD utbildning med syfte att både de nya i DCD teamet får intro och att även de erfarna i teamet får träna och behålla sin kompetens. I utbildningen deltog transplantationskoordinator Anneli Rask och kirurgen från UAS Tomas Lorant.
- Månadens fokus under oktober månad skedde digitalt på IVA:s hemsida. Alla anställda på Intensivvårdsavdelningen har haft möjlighet att ta del av inspelade föreläsningar, bildspel samt filmer.

Vävnadsrådets kurser

EDHEP (European Donor Hospital Education Program) EDHEP är en utbildning för läkare och sjuksköterskor som möter och tar hand om sörjande närstående, och som har till uppgift att utreda frågan om donation.

- 4 sjuksköterskor och 2 läkare deltog 2024.

Steg 3, Avancerad kurs i Organdonation. En utbildning vars syfte är att ge personal inom intensivvård fördjupade kunskaper och förståelse om organdonationsprocessen. Utbildningen ger fördjupad kunskap i att leda, utbilda och utveckla det donationsbefrämjande arbetet lokalt och att arbeta i team.

- Ingen sjuksköterska eller läkare deltog 2024.

Regionala och nationella aktiviteter för DAL och DAS

- Nationella Donationsmötet ägde rum i 21–22 mars Göteborg 2024. Kristina Engler (DAL), Annette Björkman och Annette Eriksson (DAS) deltog.
- Sjukvårdsregion Mellansverige regionala donationsmöte för regionens DAL, DAS hölls digitalt via Teams den 16 maj 2024. Deltog gjorde Kristina Engler (DAL), Annette Björkman och Annette Eriksson (DAS).
- Möte i Västerås tillsammans med R-DAS och R-DAL där representanter från Västerås, Eskilstuna och Nyköping deltog den 3 september 2024. Kristina Engler (DAL), Annette Björkman och Annette Eriksson (DAS) deltog.
- Det regionala donationsmötet (Sjukvårdsregion Stockholm-Gotland samt Sjukvårdsregion Mellansverige) hölls digitalt via Teams för regionens DAL och DAS den 27 november 2024. Kristina Engler (DAL), Annette Eriksson och Annette Björkman (DAS) deltog.

Donationsveckan

- Under donationsveckan 2024 hade vi inlägg på regionens intranät, 1177s hemsida och Väntrums TV på Västerås Sjukhus. Regionen gick ut med ett pressmeddelande som resulterade i artiklar i både SVT och VLT. Vi tog över Regionens Instagramkonto under donationsveckan och våra inlägg nådde över 7000 konton under veckan. Vi hade även några inlägg på regionens Facebookkonto.

Övriga donationsfrämjande aktiviteter

- Annette Björkman, DAS och Jenny Flodin USK på IVA i Västerås deltog som testpersoner för att utveckla donationsguiden till en färdig produkt.
- Annette B och Kristina har medverkat vid en Workshop för nationell handlingsplan i Uppsala i april 2024.
- Kristina Engler, DAL deltog i extern referensgrupp inför publicering av rapporten: Fastställa döden med direkta kriterier – nationellt kunskapsstöd av Socialstyrelse
- Fortsatt arbetet med att underlätta för medarbetare vid vården av en blivande donator.

DCD-teamet

Representanter från Västerås DCD-team reser tillsammans med transplantationskoordinator och transplantationskirurg och utbildar DCD på andra Intensivvårdsavdelningar i region Mellansverige. Vid utbildningstillfällena åker teamet iväg under 3 dagar (1 dag för förberedelser och 2 dagar med utbildning) med målet att intensivvårdsavdelningarna på dessa sjukhus startar upp egna DCD-processer. 2024 har DCD teamet utbildat två sjukhus:

- Februari IVA Bollnäs
- September IVA Nyköping.

DCD teamet har utvidgats under 2024 med 5 operationssköterskor, 1 operationsundersköterska, 3 IVA sjuksköterskor samt 1 IVA undersköterska.

Vävnadsdonation

Fram till 2020 fanns en väl fungerande verksamhet med utarbetade rutiner för vävnadsdonation. Under pandemiåret 2020 försvann förutsättningarna för fortsatt verksamhet med indragen administrativ tid, logistiska problem och brist på intensivvårdssjuksköterskor. Vävnadsdonation ingår inte i DAS eller DAL uppdragsbeskrivning i Västerås.

Organdonation

Intensivvårdsavdelningen (IVA) i Västerås har under flera år haft ett högt antal donatorer per invånarantal. Under 2021 till 2023 hade vi en lätt nedåttagande trend som nu har vänt. Granskningen av avlidna på IVA som görs regelbundet har inte påvisat att man missat några möjliga donatorer, utan troligen beror nedgången mestadels på slumpen eftersom donation är en sällanhändelse. Vi har under året varit i kontakt med transplantationskoordinatorerna vid 31 tillfällen men flertalet nekade på grund av medicinska indikationer.

Under 2024 avled 90 patienter på IVA Västerås. Av dessa granskades 100% av DAS enligt gällande rutin. Inga potentiella donatorer missades men i de fall det fanns brister i dokumentationen om varför en donationsprocess inte var möjlig har DAL kontaktats för vidare åtgärd.

IVA i Västerås har under 2024 haft 14 faktiska donatorer varav 10 DBD och 4 DCD.

2024

År	Orsak	Typ	Datum	Njurar	Lever	Hjärtä
2024	Hjärtstopp	DCD	19/1	2	0	0
	Hjärtstopp	DBD	3/3	2	1	1
	Hjärtstopp	DCD NRP	7/3	2	1	0
	Hjärnblödning	DBD	4/4	2	1	0
	Hjärnblödning	DBD	7/4	2	1	0
	Hjärtstopp	DCD NRP	30/5	2	1	0
	Hjärnblödning	DBD	12/8	2	0	0
	Hjärnblödning	DBD	15/8	2	1	0
	Hjärnblödning	DBD	1/9	2	1	1
	Hjärnblödning	DCD NRP	4/9	2	0	0
	Hjärnblödning	DBD	12/10	2	0	0
	Hjärnblödning	DBD	12/11	2	1	0
	Hjärnblödning	DBD	8/12	0	1	0
	Hjärnblödning	DBD	15/12	2	1	0

År	Njurar	Lever	Hjärta
2016	9	5	1
2017	4	3	0
2018	13	5	1
2019	16	6	0
2020	14	7	0
2021	4	2	1
2022	10	3	1
2023	6	2	1
2024	26	10	2

Donation efter cirkulationsstillestånd (DCD)

Vi har i Västerås haft flera DCD med NRP, Normothermic Regional Perfusion och är nu en inarbetad normalrutin i donationsprocessen.

Under året har några som ingår i DCD teamet valt att avsluta sina anställningar. Detta har medfört att vi har fått rekrytera nya medlemmar. Vi fortsätter arbetet med att utöka DCD teamet på IVA och Operation. Under januari 2024 hölls en teoretisk och praktisk utbildning för gamla och nya medlemmar.

Kvalitetsmätningar

- Inrapportering av data till SIR och granskning av journaler har skett löpande under året av våra DAS. Enligt vår granskning har vi inte missat någon donator 2024.

Ekonomi

- Finansiering av utbildningsinsatser samt möten för DAL och DAS har täckts av ordinarie budget.
- Västerås sjukhus har ersatts med 1 155 tkr från transplantationsenheterna för det merarbete som genomförda donationsprocesser har genererat. Summan inkluderar 10 genomförda DBD-processer och 4 DCD-processer. Pengarna tillförs Operationsklinikens budget.
- Operationskliniken har fakturerat Samverkansnämnden 101 tkr för de DCD-utbildningar som Västerås genomfört på 2 andra sjukhus enligt ovan.

Rapportering

Denna rapport delges verksamhetschefen på Operationskliniken Håkan Scheer, biträdande verksamhetschef IVA Ingrid Ceder/ Alexandra Ahlin, MLA på IVA Kristina Engler och Ola Gustafsson, EC IVA samt RDAL och RDAS.